

Тігаренко К. В., здобувачка вищої освіти 2 курсу гр. УП-191
Науковий керівник – **Киселиця С.В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПРОБЛЕМА СВОБОДИ ВОЛІ В ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА ТА ПІДПРИЄМЦЯ

Проблема свободи волі в діяльності сучасного менеджера і бізнесмена надзвичайно актуальна в глобальному світі. Проте існує низка інших причин для концентрації уваги на цій проблематиці. Значній частці суспільства стає дедалі складніше виражати назагал свої думки, почуття, ставлення до тієї чи іншої соціально-антропологічної ситуації. Це зумовлено визнанням пріоритетності свободи волі людини, проблеми необхідності чи детермінізму в людській історії, моральних зобов'язань та норм поведінки, відповідальності, покладеної на людину за право вибору власного життєвого шляху та ролі в суспільстві, насамкінець, самоідентифікації та самореалізації. Окрім цього, сутність свободи – одне з найвідкритіших питань всієї 2,5-тисячолітньої історії філософії [1]. Тож, спробуємо на нього відповісти цим дослідженням. Напевне, поняття «свобода» позначає стан суб'єкта, в якому він є визначальною причиною своїх дій, тобто останні не обумовлені безпосередньо ніякими іншими факторами, крім власних почуттів, розуму та волі, в тому числі природними, соціальними. Відтак, можна цей стан тлумачити як здатність діяти внаслідок власних міркувань, бажань та інтересів без жодного примусу й тиску [2].

Сформульована вище проблема є практично невичерпною, адже як філософська, юридична та моральна категорія вона володіє безмежною глибиною і багатозначністю. Особливого значення вона набуває в умовах глобалізації. У зв'язку з цим цілком обґрунтованим, на мою думку, виглядає зауваження Н. Понаріна: «Свобода – одна з філософських категорій, що характеризують людину як багатовимірною, що визначається можливістю особистості мислити і діяти у відповідності зі своїми уявленнями і бажаннями, а не внаслідок внутрішнього і зовнішнього примусу. Кожен народ, кожен регіон, кожна культура мають повноцінне право брати участь в формуванні глобального світу, його вигляду» [3]. Отже, можна констатувати той факт, що свобода – це наявність у конкретної людини або сукупності людей (суспільства, до прикладу) можливості вибору моделі (варіанту) дії і забезпечення результативності події.

Звернемося до часів Античності (Давньої Греції, зокрема), де панувало положення, за яким свобода визнавалася найвищою чеснотою, добром і тому вважалася прерогативою богів, яким не були притаманні земні пристрасті. Тоді як людина, будучи у владі своїх пристрастей і необхідності боротьби із зовнішніми загрозами, змушена була відхилитися від шляху добра. Навіть в умовах життя людини у рабовласницьких країнах, знаходилися ті, хто вважали, що всі люди народжуються однаково вільними і за своєю природою є рівними. Хоча протилежних поглядів дотримувався, наприклад, Аристотель (знаний давньогрецький філософ), який чітко розмежовував людину вільну та раба [3].

Підводячи підсумок щодо вище викладеної інформації, можна переконатися, що свобода волі це, насамперед, – усвідомлення особистісної унікальності, розуміння неповторності думок, переживань, подій, незворотності кожної миті тощо [4]. Звісно, ми

маємо право на свободу слова та дії, але в певних межах закону та панівної етико-моральної парадигми. Говорячи про сучасних менеджерів і бізнесменів, можна чітко стверджувати, що не варто боятися виражати себе, бути впевненим та самобутнім, бо саме той, хто вправний з собою, назагал демонструє свій потенціал, зможе повести людей за собою і здатен керувати великим бізнесом, зробити успішну кар'єру, розвинути технологію, започаткувати добру справу і залишити квітучий слід у суспільстві, яке його виховало.

Список використаних джерел

1. О'Коннор Тимоти. Свобода воли // Стэнфордская философская энциклопедия: переводы избранных статей / Под ред. Д.Б. Волкова, В.В. Васильева, М.О. Кедровой.
2. Разеев Д. Н. (2017). Проблема свободы воли в контексте исследований нейронауки. *Журнал высшей нервной деятельности им. И. П. Павлова*. № 67(6). С. 721-727.
3. Хамітов Н. В., Гармаш Л. Н., Крилова С. А. Історія філософії: проблема людини. Навч. посібник / ред. Хамітов Н. В. Київ : КНТ, 2006.
4. Киселиця С.В. Громадська думка як морально-політичний регулятив людського буття. Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. 2019. № 2 (14). С. 42-51. URL: <https://psw.stu.cn.ua/uk/component/k2/item/564-kiselitsya-s-v-gromadska-dumka-yak-moralno-politichniy-regulyativ-lyudskogo-buttya/564-kiselitsya-s-v-gromadska-dumka-yak-moralno-politichniy-regulyativ-lyudskogo-buttya.html> (дата звернення 12.03.2021).

Усов І. А., здобувач вищої освіти 2 курсу гр. ФК-191
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська Політехніка» (м. Чернігів, Україна)

АПОЛОНІВСЬКИЙ ТА ДІОНІСІЙСЬКИЙ ВИМІРИ В СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ

Аполонівські та діонісійські мотиви в поведінці людини з давніх-давен викликають неабиякий інтерес і протягом тисячоліть вони не перестають привертати увагу кожного наступного покоління. Не виняток і сучасні мистецтвознавці та філософи, предметом зацікавленості яких є аполоніо-діонісійські виміри в елітарній і масовій культурі кінця ХХ та перших десятиліть ХХІ століття.

Актуальність даної проблематики зумовлена очевидним загостренням суперечностей між так званими популярною (масовою) та інтелектуальною (елітарною) культурою. Одним із яскравих дослідників аполоніівсько-діонісійського дуалізму є німецький філософ другої половини ХІХ століття Фрідріх Ніцше. Його аналіз стосувався розподілу на Аполонівську та Діоніську моделі поведінки, що актуалізувались ще за часів Античності. На думку деяких культурознавців зараз ми переживаємо перехідний етап від модерну до постмодерну, а отже важливим є визначення тенденцій розвитку сучасної культури.

Теорію щодо поділу мистецтва на Аполонівський та Діонісійський виміри Фрідріх Ніцше запропонував у своїй праці «Народження трагедії з духу музики» 1872 року. Відповідно до цієї концепції, велич та значущість культури Давньої Греції походить від протистояння прагнень Аполлона до симетрії, гармонії, спокою та Діонісія – до природного буйства, хаосу, динаміки.

Таке протистояння обґрунтовувалось як мистецтвом, так і міфологією та релігією: Аполон – бог краси, гармонії, батько муз, покровитель мистецтва, в той час Діоніс – бог родючості, виноробства. Як відомо, серед грецьких полісів існувало політичне протистояння, основними сторонами якого були Афіни та Спарта. Остаточо гегемонію